
Notiser

MEDISINSK NYTT

Fytoøstrogen kan forebygge lungekreft

Fytoøstrogen (planteøstrogen) omfatter en stor gruppe planteproduerte forbindelser som strukturemessig likner kroppens østrogen, men har langt svakere effekt. Soya er den beste kilden til fytoøstrogen. Fytoøstrogenene deles gjerne i tre grupper, hvorav isoflavonene er best kjent.

Det er tidligere vist at kvinner som fikk hormonsubstitusjonsbehandling hadde redusert risiko for lungekreft. Denne observasjonen gjorde at amerikanske forskere nå har undersøkt om liknende effekt kunne observeres ved inntak av fytoøstrogen (JAMA 2005; 294: 1493 – 504).

Det viste seg at mye fytoøstrogen i kosten var forbundet med redusert risiko for lungekreft (oddsratio 0,54; 95 % KI 0,4 – 0,7 for det høyeste sammenliknet mot det laveste inntaket). Dette var en retrospektiv pasient-kontroll-studie og omfattet om lag 1 700 pasienter med lungekreft og like mange parede friske kontrollpersoner.

Diabetesrisiko ved normalt glukosenivå

Israelske forskere har fulgt opp 13 000 personer med normalt nivå av fastende glukose (< 100 mg/100 ml) i 12 år med henblikk på utvikling av type 2-diabetes (N Engl J Med 2005; 353: 1454 – 62).

Personer med verdier i øverste del av normalitetsintervallet (> 86 mg/100 ml) hadde en signifikant høyere risiko for diabetes enn personer med lave verdier (< 81 mg/100 ml). Noe høye verdier for fastende glukose, høy kroppsmasseindeks (BMI) og høye triglyseridnivåer var sterke risikofaktorer for senere utvikling av type 2-diabetes.

Mange selvmord i fengsler

I perioden 1978 – 2003 tok 1 312 menn sitt eget liv i fengsler i England og Wales. Det viser en studie publisert i *The Lancet* (2005; 366: 1301 – 2). Dette gir en standardisert mortalitetsratio på 5,1, det vil si fem ganger høyere blant innsatte enn i den øvrige befolkning. Raten økte i løpet av perioden. Særlig gutter i alderen 15 – 17 år var utsatt (mortalitetsratio 18).

Dette samsvarer med det som er funnet i mange andre land. To lederskribenter mener at de økende ratene viser at de innsatte har stadig dårligere mental helse (2005; 366: 1242 – 3).

Godt nytt og dårlig nytt fra USA

Nye data angående de seks ledende dødsårsakene i USA viser godt nytt og dårlig nytt (JAMA 2005; 294: 1255 – 9). Det gode er at amerikanerne lever lenger enn noen gang før, den aldersstandardiserte dødsraten har gått ned med en tredel siden 1970. Ratene for hjertesykdom og slag er blitt mer enn halvert. Også dødsulykker er langt sjeldnere enn tidligere, dødeligheten ble redusert med 41 % fra 1970 til 2002. Imidlertid har nedgangen i dødsulykker og slag flatet ut de siste årene.

Kreftdødeligheten er redusert med skuffende 2,7 % fra 1970. Færre røykere vil trolig føre til større nedgang i årene som kommer, men det har ikke hatt betydning når det gjelder kronisk obstruktiv lungesykdom, her er dødeligheten doblet siden 1970 og fortsetter å øke. Også diabetesdødeligheten er på full fart oppover.

God beskyttelse etter hepatitt B-vaksine

Mer enn én million mennesker dør hvert år på grunn av leversykdom etter hepatitt B-infeksjon. I 1997 anbefalte Verdens helseorganisasjon generell vaksinerings mot sykdommen. Italia var et av de første landene som innførte dette, selv om sykdommen der ikke er endemisk. Nå kan de undersøke hvor god effekten av vaksinene er etter ti år (Lancet 2005; 366: 1379 – 84).

Av dem som var spedbarn da de ble vaksinert, hadde nesten 70 % beskyttende konsentrasjoner med hepatitt B_s-antigen. Tallet var høyere for rekrutter – nesten 90 %. Forfatterne mener derfor at det foreløpig ikke er nødvendig med påfyllingsdoser av vaksinen.

Familiær opphopning av multippel sklerose

Førstegradsslektninger av pasienter med multippel sklerose har en livstidsrisiko for å utvikle sykdommen på omkring 3 %. Det viser en dansk studie basert på over 8 000 pasienter i det nasjonale multippel sklerose-registeret og deres nærmeste slektninger

(Am J Epidemiol 2005; 162: 774–8).

Risikoen i normalbefolkningen er på omkring 0,5 % for kvinner og 0,3 % for menn. Det var ingen økt forekomst av sykdommen hos pasientenes ektefeller, derfor er det lite sannsynlig at miljøfaktorer man utsettes for som voksen, har betydning for hvorvidt man utvikler multippel sklerose.

Klorpromazin effektivt ved schizofreni

Det første legemidlet mot psykose som kom på markedet var klorpromazin. Med dette midlet fikk psykiatrien tilgang til en spesifikk behandling av psykotiske symptomer og psykotisk betinget atferd. Behovet var så etterlengtet at bruken av klorpromazin i løpet av få år var utbredt over hele den vestlige verden. I Norge har nyere, og dyrere, midler de siste årene i stor grad fortrent klorpromazin, men det er fremdeles et av de mest brukte midlene på verdensmarkedet.

Nå har forskere gjort en systematisk litteraturgjennomgang av 50 randomiserte, kontrollerte studier fra perioden 1955 – 2000 for å undersøke effekten av klorpromazin mot placebo (BMC Med 2005; 3: 15). Studiene omfattet nesten 5 300 personer. Selv om det er betydelige bivirkninger av medikamentet, fant forskerne at midlet er effektivt. De mener at klorpromazin forsvarer sin plass som hjørnestein i schizofrenibehandlingen på verdensbasis.

Lavere forekomst av kreft ved schizofreni?

Danske registerstudier har tidligere vist at det er lavere forekomst av kreftsykdommer hos personer med schizofreni. Nå har britiske forskere undersøkt dette i en kohortstudie med over 9 600 schizofrenipasienter. De er sammenliknet med nær 600 000 referansepersoner for perioden 1963 – 99 (Br J Psychiatry 2005; 187: 334–8).

Man fant ingen redusert risiko for kreft hos pasienter med schizofreni, bortsett fra lavere risiko for hudkreft (rateratio 0,56; 95 % KI 0,6 – 0,83). Mulige forklaringer kan være at sollys beskytter mot schizofreni eller at pasienter med schizofreni unngår soleksponering.

TNF- α -hemmer mot psoriasis

TNF- α -hemmeren infliximab er effektiv ved psoriasis (Lancet 2005; 366: 1367 – 74). Medikamentet har vært prøvd ut i flere mindre studier, og nå bekreftes tidligere funn i en fase 3-studie. Tre firedele av pasientene fikk regelmessige infliximabinfusjoner, resten fikk placebo. Etter ti uker hadde 80 % i behandlingsgruppen oppnådd minst 75 % reduksjon av psoriasisutslettene, mot bare 3 % av pasientene i placebogruppen.

Cytokiner som skilles ut fra aktiverte T-celler i huden spiller en betydelig rolle i patogenesen ved psoriasis. Fra før brukes infliximab ved andre inflammatoriske sykdommer med forhøyet T-celleaktivitet, bl.a. revmatoid artritt.

Publisert: 17. november 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.